

TAHARET

Taharet lügatte *temizlik* manasına gelir. Dindeki manası ise maddi ve manevi pisliklerden temizlenmek demektir. Maddi olanına **necasetten temizlik**, manevi olanına ise **hadesten temizlik** denir. İbadet, Allah'a yakınlık olduğundan ibadet yapmak isteyen şahsın bu temizliklere riayet etmesi istenmektedir. Biz burada hadesi; yani görünmeyen necaseti giderecek olan *abdest*, *gusül* ve *teyemmüm*den bahsedeceğiz.

Peygamberimiz (S.A.V):

"Müslüman bir kul abdest alırken ağzına su verdiği vakit, ağızıyla işlediği hatalar ağzından çıkar. Burnunu temizlediği vakit burun hataları burnundan çıkar. Yüzünü yıkadığı vakit yüzündeki hatalar yüzünden hatta kirpiklerin bittiği göz kenarından, ellerini yıkayınca tırnaklarının altına varıncaya kadar bütün hatalarından, başını meshedince kulaklarının altına varıncaya kadar başının bütün hatalarından, ayaklarını yıkayınca, ayak tırnaklarına varıncaya kadar bütün hatalarından sıyrılıp çıkmış olur. Sonra da temiz olarak camiye girip kıldığı namaz kendisine kalır." buyurmaktadır.

(Ebu Davud ve İbni Mace)

Kur'an ve hadis emrilerini maddi ve manevi menfaatlerimizi gözetken kabul etmemiz gerektiğinden, bu Hadis-i Şerif abdest aldığımızda günahlardan arındığımızı vurguladığı gibi maddi mikropların da göz çukurlarından, burun ve ağız içinden, saçlardan ve tırnakların uçlarından çıkıp gittiğini ifade etmektedir.

Buna bağlı olarak abdest azalarının yıkanmasının hikmeti teşriiyesine değinmeden geçemeyeceğim. Âlimlerin çoğundan naklonulmuştur ki; **"Âdem (A.S.) Cennette buğdayı yerken; yüzü ile buğdaya yönelmiş, eliyle almış, eliyle başına dokunmuş ve ayağıyla yürümüştü. Tevbesi kabul olduğu zaman, günahkâr a'zalarını yıkaması, başına dokunduğu için başını meshetmesi ilham olundu."**

(Mülteka'l -Ebhur)

Zaten Cenab-ı Hak Kur'an'da bu dört azanın yıkanmasını farz kılmıştır.

"Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalktığınız zaman yüzlerinizi, dirseklerinize kadar ellerinizi, başlarınızı meshedip, topuklara kadar ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp oldunuz ise, boy abdesti alın. Hasta, yahut yolculuk halinde bulunursanız, yahut biriniz tuvaletten gelirse, yahut da kadınlara dokunmuşsanız (cinsî birleşme yapmışsanız) ve bu hallerde su bulamamışsanız temiz toprakla teyemmüm edin de yüzünüzü ve (dirseklere kadar) ellerinizi onunla meshedin. Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez; fakat sizi tertemiz kılmak ve size (ihsan ettiği) nimetini tamamlamak ister; umulur ki şükredersiniz."

(Maide Suresi, ayet 6)

Bu ayeti kerime konumuzla alakalı hem abdest, hem gusül, hem de teyemmümün farzlarını beyan etmektedir. Dolayısıyla *Hanefi Mezhebi'*ne göre abdestin farzları **dört**, guslün farzları **üç**, teyemmümün farzları ise **ikidir**. Ayrıca ayette; su bulunmadığı takdirde toprakla teyemmüm etmek hem abdestin, icab ederse hem de guslün yerine geçtiği vurgulanmaktadır.

Maddeler halinde sıralayacak olursak;

A) Abdestin Farzları

- 1- Yüzü yıkamak,
- 2- Elleriyle beraber kolları dirseklere kadar yıkamak (dirsekler dahil),
- 3- Başın dörtte birini meshetmek,
- 4- Ayakları topuk kemikleriyle beraber yıkamak.

B) Guslün Farzları

- 1- Mazmaza (Ağza su alıp yıkamak),
- 2- İstinşak (Buruna su verip yıkamak)
- 3- Bütün vücudu yıkamak.

C) Teyemmümün Farzları

1. Niyet etmek,
2. Eller bir defa toprağa vurularak yüze sürülür
3. Eller bir daha toprağa vurularak kollar meshedilir.

*Şafii Mezhebi'*nde **abdestin** farzlarına iki tane daha eklenir:

1. Niyet Etmek,
2. Yıkamada sırayı takip etmek.

Gusülde ise, onlara göre mazmaza ve istinşak farz değildir. Niyet etmek ve bütün vücudu yıkamak yeterlidir.

Teyemmümde ise, yine tertibi gözetmek şartıyla başka bir değişiklik yoktur.

Bu saydığımız farzları yerine getiren mü'min hadesi gidermiş Allah'ın huzuruna varmaya hazır hale gelmiş demektir. Fakat kâmil manada bir temizlik yapmak isteyen mü'minler ayrıca sünnetle de amel ederek işin faziletini yakalamış olacaklardır. Bunun için isterseniz sünnetlere de bir göz atalım sizinle birlikte.

Abdestin Sünnetleri:

1. Bir kap içerisine el daldırılarak abdest alınacaksa önce elleri dışarıda yıkamak.
2. Euzu Besmele çekmek.
3. Misvak kullanmak.
4. Üç defa ağzı yıkamak.
5. Üç defa burna su vermek.
6. Sakal ve parmakları hilallemek.(Sakalı bir avuç su ile altından el parmaklarıyla aralamak, parmakları ise bir biri arasına sokmak suretiyle yapılır.)
7. Yüz ve kolları yıkamayı da üçlemek.
8. Niyet etmek (Şafiilere göre farz olan bu niyet, suyu yukarıdan aşağıya doğru sürme esnasında yapılır.)
9. Başın tamamını meshetmek. Buna kaplama mesh denir, ki Maliki ve Hanbeli mezheplerine göre farzdır.
10. Kulakları meshetmek.
11. Ayetteki tertip üzere ve normal hava şartlarında bir aza kurumadan diğerini yıkamak. (Şafii ve Malikilere göre farzdır.)
12. Çift organları sağdan başlayarak yıkamak.

Abdestin Müstehapları:

1. Çift organları yıkarken sağdan başlamak.
2. Boynu meshetmek (Şafiilere göre bid'attir.) Bizde ise boğazı meshetmek bidattir.

Guslün Sünnetleri:

1. Elleri bileklere kadar üç defa yıkamak.
2. Avret yeri ve bedendeki pislikleri yayılmaması için yıkamak.(Bu Şafiilerde farzdır.)
3. Namaz abdesti gibi abdest almak.
4. Önce başına, sonra sağ omuzuna sonra sol omuzuna üçer defa su döküp iyice oarak yıkamak.
5. Leğen gibi suyu içerisinde biriktiren bir yerde yıkanılıyorsa, ayakları çıkardıktan sonra tekrar yıkamak.

Abdesti Bozan Şeyler:

1. Ön ve arka menfezlerden çıkan idrar, gaita, yel, mezi, vedi ve benzeri şeyler.
2. Vücuttan çıkan kan, irin vb. bir akıntı çıktığı yeri aşp etrafa yayılırsa abdesti bozar. Yaranın ucunda kalır da etrafa yayılmazsa bir kolaylık olsun diye bozmaz. Kulaktan gelen akıntıya bakılır; hiç bir ağrı sızı yokken geliyorsa bozmaz. Aksi takdirde bozar. Ağızdan gelen kan da eğer tükürük ile eşit veya daha fazla ise bozar. Tükürükten az ise bozmaz. Isırılan madde veya misvak üzerinde beliren akıcı olmayan kırmızılık da bozmaz. Sivilce gibi yaralar sıkılarak suyu çıkarılırsa abdest bozulmaz. (Feteva-yi Hindiyye)

3.Ağız dolusu kusmak.

4.Yanı üzerine, dizlerine, ellerine dayanarak veya bir şeye yaslanarak uyuyanın bu yaslandığı şey çekildiği takdirde düşecek şekilde uyumak. İniş halinde olan bir hayvanın üzerinde uyumak.

5.Rüku'lu ve secdeli bir namazda kendisinin ve başkalarının işiteceği şekilde gülmek.

6.Sarhoşluk hali.

7.Bayılmak.

8.Çıldırarak.

9.Erkek ve kadının arada bir perde olmaksızın avret yerlerini veya münteşir bulunan tenasül uzuvlarını birbirlerine sürmeleri, dokundurmaları.

Ayakta uyuyan, mak'adı yere gelecek şekilde oturarak uyuyan, rüku' ve secde halinde iken uyuyanların abdesti bozulmaz. Elin ayası parmak içleri de dahil olmak üzere kişinin, kendisinin veya başkasının zeketine veya dübürünün halkasına dokundurması abdesti bozmaz. Fakat diğer üç mezhebe göre böyle bir hareket küçük çocuklarınkine dahi olsa abdesti bozar. Onlara göre nikâh kıyılması caiz olan kadınlara dokunmakla da abdest bozulur. Kolonya vs. necis maddeleri vücuda sürmek ise abdesti bozmaz. Zaruret olmadıkça kullanmamak, kullanınca da değdiği yeri yıkamak gerekir.

Guslü Gerektiren Haller:

1.Cima esnasında sünnet mahallinin kaybolmasıyla,(meni gelsin veya gelmesin fark etmez.)

2.Şehvetle meninin gelmesiyle. Dolayısıyla bir yerden düşmek veya dövülmek veya ağır kaldırmakla meni gelirse gusül gerekmez. (Şafii mezhebinde ise meni ne suretle gelirse gelsin guslü gerektirir.)

3.İhtilam olmakla. Uykuda ihtilam olduğunu hatırlayan fakat uyandığında elbisesinde meni eseri görmeyenin yıkanması gerekmez. Fakat ihtilam olduğunu hatırlamayıp da uyanınca üzerinde meni bulanın yıkanması icap eder.

4.Kadınların hayız hallerinin son bulmasıyla,

5.Kadınların nifas kanından temizlenmeleriyle.

Abdestsiz Olan Kimseye Yasak Olan Şeyler:

1. Kur'ana veya Kur'an yarım ayetine de olsa el sürmek. Kılıf içindeki mushafı tutabilir.

2. Namaz kılmak.

3. Tilavet secdesi yapmak.

4. Ka'be'yi tavaf etmek

Cünüp Olan Kimseye Haram Olan Şeyler:

1. Namaz kılmak.

2. Tilavet secdesi yapmak.

3. Kâbe'yi tavaf etmek.

4. Kur'ana el sürmek.(Bir veya yarım ayet olsa bile.)

5. Ezberden de olsa kur'an okumak. Dua ayetleri dua kastıyla okunabilir.

6. Camide durmak.

M. Şükrü Dörtbudak